

FUNDACJA
IM. STEFANA
BATOREGO

ul. Sapieżyńska 10a
00-215 Warszawa
tel. 22 536 02 00
fax 22 536 02 20
batory@batory.org.pl
www.batory.org.pl

Warszawa, 15 grudnia 2017 r.

Szanowny Panie Prezydencie,

W ostatnim roku Zespół Ekspertów Prawnych przy Fundacji im. Stefana Batorego wielokrotnie sygnalizował wątpliwości dotyczące kształtu i trybu przeprowadzania reformy wymiaru sprawiedliwości w Polsce. Uznając zasadność prac nad reformami usprawniającymi działanie sądów, uważamy, że systemowe, ustrojowe zmiany muszą zostać poprzedzone szerokimi konsultacjami społecznymi oraz rzetelnymi pracami analitycznymi. Jest to konieczne dla uzyskania prawdziwej informacji o funkcjonowaniu władzy sądowniczej, przyczynach powstawania przewlekłości postępowań sądowych oraz ewentualnych innych mankamentach działania wymiaru sprawiedliwości.

Lipcowa decyzja Pana Prezydenta o zawetowaniu ustaw o Sądzie Najwyższym i zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa stwarzała możliwość przygotowania dobrej merytorycznie zmiany prawa oraz przeprowadzenia postępowania ustawodawczego w sposób respektujący konstytucyjne standardy poprawnej legislacji. Przedstawione przez Pana Prezydenta projekty ustaw po raz kolejny były jednak procedowane w nocy, w sposób pospieszny, bez konsultacji społecznych i eksperckich. Zgłoszone do nich poprawki zostały upublicznione tuż przed ich przegłosowaniem, bez możliwości ich przedyskutowania i rzeczywistego rozpatrzenia przez Sejm.

Poważne wątpliwości budzi jednak przede wszystkim kształt przyjętych rozwiązań. Nowe ustawy o Sądzie Najwyższym oraz o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa naruszają zasadę podziału i równowagi władz (art. 10 Konstytucji), zasadę niezależności i odrębności sądów (art. 173 Konstytucji) oraz zasadę niezawisłości sędziów (art. 178 ust. 1 Konstytucji). Wprowadzają niezgodny z art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji tryb wyboru sędziów do Krajowej Rady Sądownictwa oraz z naruszeniem art. 187 ust. 3 Konstytucji wygaszają kadencje obecnych członków tego konstytucyjnego organu. Przepisy nowej ustawy o Sądzie Najwyższym przerywają w sposób sprzeczny z art. 183 ust. 3 Konstytucji sześcioletnią kadencję Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego. Poważne wątpliwości konstytucyjne budzi również sposób ukształtowania w tej ustawie skargi nadzwyczajnej oraz nowej organizacji Sądu Najwyższego.

Zespół Ekspertów Prawnych przy Fundacji im. Stefana Batorego kilkakrotnie sygnalizował już wcześniej zagrożenia, jakie wiążą się z obranym kierunkiem reform. Przede wszystkim, uchwalone rozwiązania stanowią próbę zmiany konstytucyjnego ustroju państwa za pomocą zwykłego ustawodawstwa, zwiększając ponad miarę uprawnienia organów władzy wykonawczej kosztem niezależności organów władzy sądowniczej. Są one nie do pogodzenia z konstytucyjną zasadą trójpodziału i równoważenia się władz, która jest jednym

z fundamentów ustroju Rzeczypospolitej Polskiej. Zachowanie tej zasady jest warunkiem pozostawania przez nasz kraj w europejskiej wspólnocie wartości demokratycznych.

Niezależne sądownictwo gwarantuje prawidłową realizację konstytucyjnych praw i wolności jednostki. Sprawia, że obywatel znajdujący się w trudnej sytuacji życiowej może dochodzić ochrony swoich praw przed sądem niezależnym i niezawisłym, wolnym od jakichkolwiek nacisków politycznych.

W związku z powyższym zwracamy się do Pana Prezydenta o zawetowanie ustawy o Sądzie Najwyższym i ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa. Tego wymaga bowiem od głowy państwa sformułowany w art. 126 ust. 1 Konstytucji obowiązek czuwania nad przestrzeganiem obowiązującej obecnie Konstytucji.

Zespół Ekspertów Prawnych przy Fundacji im. Stefana Batorego

dr Ryszard Balicki — adiunkt w Katedrze Prawa Konstytucyjnego Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego

Łukasz Bojarski — prezes zarządu Instytutu Prawa i Społeczeństwa INPRIS

Jacek Czaja — prezes zarządu Towarzystwa Prawniczego

dr hab. Monika Florczak-Wątor, adiunkt w Katedrze Prawa Konstytucyjnego Uniwersytetu Jagiellońskiego

dr Wojciech Jasiński — adiunkt w Katedrze Postępowania Karnego Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, członek Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego

dr Piotr Kładoczny — docent na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Członek Zarządu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka

dr hab. Marcin Matczak — profesor w Katedrze Filozofii Prawa i Nauki o Państwie Uniwersytetu Warszawskiego, partner w Kancelarii Domański, Zakrzewski, Palinka sp.k.

dr hab. Tomasz Pietrzykowski — profesor w Katedrze Teorii i Filozofii Prawa Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

dr Anna Śledzińska-Simon — Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, Katedra Prawa Konstytucyjnego, Uniwersytet Wrocławski

dr Tomasz Zalański — członek zarządu Stowarzyszenia im. Prof. Zbigniewa Hołdy, Kancelaria Domański Zakrzewski Palinka sp.k.

prof. zw. dr hab. Fryderyk Zoll — profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego i Uniwersytetu w Osnabrück

Zespół Ekspertów Prawnych działający od 2016 roku przy Fundacji im. Stefana Batorego zajmuje się oceną przygotowywanych przez rząd i parlament zmian prawnych dotyczących ustroju państwa oraz miejsca instytucji publicznych i obywatelskich w systemie prawa. Członkowie Zespołu prowadzą monitoring projektów aktów prawnych, analizując je przede wszystkim pod kątem zgodności wprowadzanych rozwiązań z Konstytucją RP, normami międzynarodowymi i demokratycznymi standardami państwa prawa. Oceniają też stopień ingerencji przepisów w prawa człowieka i obywatela oraz kierunek zmian ustrojowych, jaki wytycza stanowione prawo.